

Hoofdstuk 11

Nieuwe audiovisuele middelen dwarsbomen het toneel

(1958-1972)

Het 25^e Koninklijk Landjuweel, dat aanvankelijk in Brussel moest doorgaan, werd vrij onverwachts aan Diest toegewezen. Zodoende werd de stad Diest aangezocht om het Koninklijk Landjuweel te organiseren. Dit moest gebeuren in samenwerking met de Diestse toneelverenigingen.

Tussen 6 december 1958 en 31 januari 1959 traden de acht geselecteerde toneelgroepen op in zaal Casino. Het tornooi werd gewonnen door "Ons genoeg" uit Waterschei met "Drijfzand" van M. Fontenel en O. Ferket. De plechtige prijsuitreiking van het Koninklijk Landjuweel had eigenaardig genoeg plaats te Oostende. Het Koninklijk Vlaams Toneel besloot om zelf niet aan het tornooi deel te nemen. Ook na het tornooi werden er geen eigen producties gebracht en bleef de spelersgroep werkloos toezien. Sommige spelers verleenden daarom hun medewerking aan een Diestse revue.

Het seizoen bleef beperkt tot twee gastvoorstellingen, waaronder "Slisse bouwt" door de "KNS". Deze kaskraker werd nadien herhaaldelijk door het Koninklijk Vlaams Toneel opgevoerd.

Aangezien er tijdens het seizoen 1958-1959 geen eigen producties werden gegeven, had het bestuur geoordeeld dat het niet opging om lidgeld te innen. Toen bij het begin van het daaropvolgende seizoen om een bijdrage werd verzocht, bleek dat het aantal leden tot amper 270 was teruggevallen. Deze malaise zou de volgende jaren doorgaan.

Het Koninklijk Vlaams Toneel was zich terdege bewust van de crisis en probeerde het tij te doen keren door in Groot-Diest mensen te zoeken die bereid waren om zich in te zetten voor de culturele ontwikkeling in het algemeen, en het toneelleven in het bijzonder. Tevens werden jongeren aangetrokken om het spelerspotentieel nieuw leven in te blazen.

Op 3 oktober 1959 startte het nieuwe seizoen met de gastvoorstelling van "In zeven jaar eens" van G. Axelrod door de "KVS". Amper één maand later volgde nog een gastvoorstelling.

Intussen had het Koninklijk Vlaams Toneel een andere regisseur aangeworven, namelijk Jan Matteredne. Onder zijn leiding was men gestart met de repetities van "Miss Ba", een aartsmoeilijk stuk met een bezetting van niet minder dan zeventien personen. In deze

Korte tijd na "De Nieuwbakken Edelman" kreeg huisregisseur Paul Derideaux (die op dat moment bijna alle eigen producties voor zijn rekening nam) een aanstelling bij de Unesco te Parijs. Zodoende verkeerde hij in de onmogelijkheid om nog verder regies te voeren bij het Koninklijk Vlaams Toneel.

spelersgroep zaten negen nieuwelingen.

Na twee jaar inactiviteit van de eigen spelers bracht het Koninklijk Vlaams Toneel op 16 januari 1960 het enigszins verouderde romantische drama "Miss Ba", dat zich in de vorige eeuw afspeelt.

De nieuwe regisseur werd met vele handicaps geconfronteerd. Desondanks kenmerkte de opvoering zich door een homogene en sterke vertolking. De acteurs en actrices hadden stuk voor stuk bijgedragen tot het welslagen van de vertoning.

Op de eerste plaats was er Roland Frederickx, die met zijn eerste optreden een bijzonder gunstige indruk naliet. Ook Jo Gevers (die we reeds zagen als dansmeester in "De Nieuwbakken Edelman") speelde zijn rol met veel enthousiasme. De andere jongeren deden in hun weliswaar kleinere rollen hoegenaamd geen afbreuk aan het geheel. Bij de juffrouwen waren dat Josée Hendrickx, Gilberte Frederickx en Annie Fabré en bij de heren Stan Demanet, Julien Geboes, Paul Maes en Robert Bax.

Als de ongelukkige zieke en daarna herboren "Miss Ba" bracht José Van Brabant nog maar eens een prachtige vertolking. Ook Frans Alberty, als de strenge vader, was buitengewoon.

Het was een hele opluchting om vast te stellen dat het Koninklijk Vlaams Toneel na bijna twee jaar inactiviteit bij machte was om met deze artistiek hoogstaande prestatie de draad weer op te pakken.

* * *

José Vanbrabant

José Vanbrabant, samen op de foto met Marc Carlier.

Reeds als kind nam José in oktober 1932 deel aan een operette van "De Vreugd des Winters", die werd geleid door haar vader Eugeen. In de daaropvolgende jaren nam ze telkens deel aan het kinderfeest van de Koninklijke Harmonie.

Haar eerste optreden bij het Koninklijk Vlaams Toneel dateert van november 1950, toen ze een kleine rol speelde in "De schelmenstreken van Scapin". Enkele maanden later vertolkte ze met glans de moeilijke rol van Olwen Peel in "De gevaarlijke bocht". Van dan af zouden haar vertolkingen van een buitengewone klasse getuigen. Zo schitterde ze in "Montserrat" naast Armand Daems en Albert Vanaudenhove en in "Cayenne" naast Toon Stickers. Ook haar prestaties in "Ninotchka", "Bal om een afscheid", "De Nieuwbakken Edelman" en "Miss Ba" behoorden tot haar topmomenten.

Tussen 1950 en 1960 was ze de onbetwiste "eersteplanactrice" van het Koninklijk Vlaams Toneel, die met haar talentrijke uitbeelding van dramatische rollen bijdroeg tot het hoge artistieke niveau van de vereniging.

Na een onderbreking van vier jaar bewees ze in 1967 dat ze nog niets van haar toneelkwaliteiten had verloren door opnieuw een sublieme Ninotchka neer te zetten. Na "Schuld en Boete" trad ze in

het seizoen 1975-1976 nog enkele keren op in het Cultuurcentrum in onder andere "Groenten uit Balen". In 1977 werd ze samen met Marc Carlier en Jean Geysen gehuldigd voor haar 25 jaar toneelactiviteit.

* * *

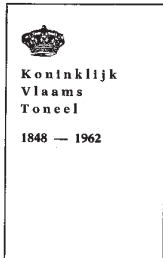
Op 26 maart 1960 kon het Koninklijk Vlaams Toneel eindelijk nog eens lachen met een eigen blijspel, namelijk "De mannen hebben het gemakkelijk". Ook in dit stuk waren de jongeren goed vertegenwoordigd aan de zijde van de ancients.

Voor het seizoen 1960-1961 kon het Koninklijk Vlaams Toneel opnieuw een beroep doen op de diensten van Paul Derideaux. Op zijn initiatief werd er gestart met een cursus dictie voor jongeren, die veel respons kreeg. De bekroning voor deze groep jongeren met de naam "Studio van het KVT" was een zelfstandig optreden onder het motto "De Vlaamse taal is wonderzoet". Hierbij werden teksten gedeclameerd van onder andere Elschoot, Gezelle, Hooft en Nahon. Onder hen waren Lea Vanblerckom, Carl Alberty en Roland Frederickx, die gedurende de volgende jaren de "oude garde" zouden opvolgen. De ancients besloten de welgevulde avond met een geslaagde opvoering van "De koningin en de Rebellen" van Ugo Betti.

De verjonging van het Koninklijk Vlaams Toneel zette zich verder. In maart 1961 werd opnieuw een toneelvoorstelling gegeven door de jongste aanwinsten van "Studio". Ditmaal brachten ze een selectie uit "Pallietier" van Felix Timmermans. De avond werd afgesloten met het blijspel "Johannes de derde" van Sacha Guitry. Wederom traden naast de oudere vaste waarden de jongeren van "Studio" op. Het decor werd voor de eerste maal ontworpen door Wim Van Petegem, een kunstenaar die zich in Diest had gevestigd. Hij zou zich nadien nog vele jaren verdienstelijk maken met het ontwerpen van decors en het maken van affiches.

"Studio" bleef bijzonder actief. Op 15 mei 1961 brachten de jongeren, nog steeds onder leiding van Paul Derideaux, een vereenvoudigde versie van "Midzomernachtsdroom" van Shakespeare. Deze klassieker zou in februari 1988, ter gelegenheid van het 140-jarige bestaan van het Koninklijk Vlaams Toneel, met groots vertoon worden hernomen in het huidige Studiotheater.

1961-1962 was een vruchtbaar seizoen voor het Koninklijk Vlaams Toneel. Met een aanbod van vier eigen producties (waaronder twee blijspelen en één thriller) probeerde de vereniging het toneelgebeuren in Diest nieuw leven in te blazen en de mensen terug naar zaal Casino te lokken.

de
man
met
de
regenscherm.

Thriller in 3 bedrijven
4 Tafereelen
door W. Dinner en W. Morum
Vertaling: Lode Verstraete

ZAAL CASINO - DIEST
17 MAART 1962

Tijdens een repetitie krijgt men al eens honger. Met een frituur in de nabijheid is een pakje frieten dan ook niet uit den boze. Rechts op de foto krijgt men een duidelijk beeld van de souffleursbak, waar Jean Geysen was uitgekropen om een frietje mee te pikken.

Een van de weinige foto's die overgebleven zijn uit de beginjaren zestig.

Op 9 december 1961 stonden Albert Vanaudenhove, Jim Kemps en Louis Bondroit nog eens samen op het toneel in "Engelen zonder vleugels". Jos Wellens en Hilda Melens waren nieuwe gezichten.

In januari 1962 brachten de leerlingen van "Studio" "3200 meter hoog".

Van dit stuk is niets anders overgebleven dan het programmaboekje, waaruit we enkele deelnemers noemen: Willy Segers als Arthur de schuchtere, Jean Steygers als Vincent de onbezorgde, Omer Vanschoubroeck als Serge de geweldenaar, enzovoort.

In een persbericht van 17 maart 1962 werd aangekondigd dat de "veteranen" van het Koninklijk Vlaams Toneel zouden optreden in de thriller "De man met de regenscherm". De actrices van dienst, José Van Brabant en Jenny Ponet, zullen hier zeker niet opgetogen over zijn geweest.

Niets is zo dankbaar als een lachsucces als seizoensafsluiter. Het blijft dikwijls nazinderen in het tussenseizoen, zodat een hoop mensen sneller geneigd zijn om het volgende seizoen weer te komen kijken. Ditmaal werd er gekozen voor de dolle klucht "Slisse bouwt", die reeds in 1958 werd gebracht door de "KNS" en later nog enkele keren zou worden hernomen.

Net zoals bij "Fientje Beulemans" werden er plaatselijke situaties ingelast en spraken de acteurs uitsluitend Diests. Het ongeëvenaarde trio Albert Vanaudenhove als Slisse, Louis Bondroit als Cesar en Jim Kemps als "de facteur" kende een enorme bijval.

Ondanks de inspanningen en de goede bedoelingen van het bestuur en de spelers werd het elk jaar moeilijker om de zaal gevuld te krijgen. Door de afnemende belangstelling werden de producties voortaan slechts één keer gespeeld.

"Slisse Bouwt".

Tijdens het seizoen 1962-1963 werden slechts twee voorstellingen gebracht. Eind 1963 bracht het Koninklijk Vlaams Toneel "Moordromance", in een regie van Jos Wellens, die bovendien de hoofdrol vertolkte.

*"Moordromance" met
Frans alberty en Jos Wellens.*

De afgang van het amateurtoneel trof echter alle verenigingen, zoals blijkt uit een verslag van 20 november 1963 uit een plaatselijke krant: "Er schijnt werkelijk iets te haperen, want nog niet zo lang geleden kregen de trouwe bezoekers elke week de gelegenheid hun schreden naar de Casino te richten om er feesten (voorstellingen) van alle mogelijke maatschappijen bij te wonen en thans krijgt men nog hoop en al tijdens een seizoen een vijftal maal de kans vreemde of eigen spelers aan het werk te zien. Op die manier schijnen de mensen werkelijk de weg naar de zaal te hebben verleid en krijgen de maatschappijen nog met moeite een driehonderdtal toeschouwers voor hun opvoeringen. Meestal hebben de afwezigen ongelijk, maar men heeft nu eenmaal niet meer de gewoonte zich op zaterdagavond om te kleden en er eens op uit te trekken. Vorige zaterdag hebben velen zich wellicht weer laten verleiden om rustig voor hun TV-scherm te blijven zitten..."

"De Vreugd des Winters" had reeds enkele jaren voordien haar activiteiten moeten staken. De belangstelling voor operettes was verleden tijd. Bovendien kon de vereniging niet meer optornen tegen de hoge productiekosten die inherent zijn aan een operette. "De Ware Vrienden", die eveneens operettes bracht, was om dezelfde reden in 1950 overgeschakeld op gesproken toneel. Ondanks de afnemende belangstelling brachten ze in april 1977 nog het blijspel "Killekillekil" van Pierre Soetewey. Kort daarop zou ook deze vereniging haar toneelactiviteiten staken. De "Cleynaertskring" had reeds tijdens het seizoen 1953-1954 opgehouden te bestaan.

Gedurende vier jaar zou het Koninklijk Vlaams Toneel geen enkele voorstelling meer geven. Het is haast ondenkbaar dat een toneelvereniging die zo een rijke traditie had, die het voorbije decennium nog ontelbare successen boekte, en die nog steeds over een grote groep bekwame acteurs en actrices beschikte, zomaar zijn toneelactiviteiten stopt.

* * *

*Gedurende de periode 1964-1967 zou
het Koninklijk Vlaams Toneel
geen enkele voorstelling meer geven.
Na een dode periode van vier jaar
verscheen er eindelijk nog eens een
artikel in de kranten.*

*Op de rechterbladzijde geven we u de
integrale tekst.*

Vlaams toneel te Diest

Na een «dode» periode van meer dan vier seizoenen, zal het toneelminnend publiek zaterdag in zaal Casino, getuige kunnen zijn van de nieuwe start van het «Koninklijk Vlaams Toneel».

Iedereen zal zich nog wel herinneren, dat deze toneelmaatschappij onder het voorzitterschap van de h. Armand Daems een bloeiperiode kende, die heel waarschijnlijk in het ganse land niet geëvenaard werd door een liefhebberstoneelvereniging.

De kring beschikte over een paar uitzonderlijke spelers, die gerust de voet mochten zetten naast echte beroepsspelers en werkelijke hoogtepunten werden zeker de opvoeringen van o.a. «Pygmalion» in regie van de h. A. Daems, «De cycloon» «De revisor», «De medailles van een oude vrouw» en «Het Chinese landhuis» in regie van de h. Franz Zaenen, «Montserrat» en «Fientje Beulemans» in regie van de h. René Serval, «Mijn zonen allemaal», «Topaze», «Bal om een afscheid» en voor het Koninklijk Landjuweel «De nieuwbakken edelman» in regie van de h. Paul De Rideaux.

Alleen al aan de opsomming van deze enkele stukken tussen de vele kan men opmerken dat deze kring het zelfs aandurfde te kiezen in het repertorium van de beroepsgezelschappen. Er werd regelmatig tweemaal en zelfs driemaal gespeeld en men kreeg dan ook voor elke vertoning een publiek dat mag geschat worden op duizend personen.

Op zaterdag, 11 februari, om 8 uur 15 's avonds, komt een nieuwe ploeg van het Koninklijk Vlaams Toneel voor de eerste maal voor het voetlicht.

Het is een verjongde spelersschaar, die hun eerste voetstappen zetten bij de jeugdclub «De Tijgers» en die nu zal trachten de waardige opvolger te worden van de vroegere speelsters en spelers van de kring.

Verscheidene van de «ouderen» zijn eveneens nog van de partij en samen zullen ze het toneelspel van Thierry Maulnier: «Het huis van de nacht» in een regie van Paul De Rideaux, aan het publiek voorstellen.

Dit spel is zeker actueel te noemen, gezien het handelt over de vluchtelingen die de Oosterse republieken verlaten om zich in het westen te komen vestigen. Het is een sterk stuk waarin alle spelers zullen kunnen tonen wat ze in hun mars hebben.

De jarenlange traditie van het vroegere Koninklijk Vlaams Toneel zal hiermee opnieuw aangevat worden.

Kaarten voor deze vertoning zijn te verkrijgen in café Casino, Grote Markt. De algemene toegangsprijs werd vastgesteld op 20 fr., en de leden van de «Bond der ouden van dagen» worden toegelaten aan de prijs van 10 fr.

De loketten van de zaal zullen geopend zijn van 7 u. 's avonds af, de dag van de voorstelling. — Drx.

Frans Alberty slaagde erin om in de schoot van jeugdclub "De Tijgers" een ploeg jongeren warm te maken om aan toneel te gaan doen. Onder zijn leiding voerden deze jeugdige spelers (waaronder verschillende leden van het vroegere "Studio") gedurende de periode 1964-1967 verschillende stukken op, waaronder "De wonderdokter", "Robbedoes" en "Slisse en Cesar". Zij zijn het die tijdens deze "dode periode" het toneelleven in Diest enigszins in stand hebben gehouden.

Volledigheidshalve moet hier aan worden toegevoegd dat enkele leden van het Koninklijk Vlaams Toneel altijd gereed stonden om technische hulp te verlenen aan dit jeugdige gezelschap. Zo verzorgde Jean Geysen de belichting, terwijl Eugène Vanbrabant voor de grime instond.

Ook "De Ware Vrienden" stak telkens een handje toe met de opbouw van de decors.

*Twee actiebeelden uit
"Het huis van de nacht".*

Op 11 februari 1967 was er een nieuwe start met een vernieuwde groep jonge spelers en speelsters, aangevuld met "ouderen". Opnieuw onder de regie van de vroegere huisregisseur Paul Derideaux werd "Het huis van de nacht" opgevoerd. De vraag was in hoeverre er nog een toneelpubliek bestond in Diest na de sterke afname van het aantal toeschouwers, dat bovendien gedurende vier jaar alle toneelactiviteit van het Koninklijk Vlaams Toneel had moeten missen.

*Nieuwe audiovisuele middelen
dwarsbomen het toneel*

“Slisse bouwt” uit 1967.

*Boven: onder andere Louis Bondroit,
Jacqueline Maes en José Vanbrabant.*

Onder: de toch wat aparte affiche.

Twee maanden later werd teruggerepen naar het populaire blijspel “Slisse bouwt”, dat nog in het geheugen lag bij het publiek. Ditmaal speelde Carl Alberty de rol van Slisse, naast Louis Bondroit als Cesar en Jim Kemps als “facteur”.

Het lukte! Het was lang geleden dat er nog eens twee vertoningen werden gegeven met een afgeladen zaal. Het gaf de nieuwe ploeg in elk geval de nodige stimulans om met een prestigieus programma uit te pakken voor het seizoen 1967-1968 met liefst vijf eigen producties.

Op 28 oktober werd met veel bravoure van wal gestoken met een herneming van “Ninotchka”. De trouwe toneelliefhebbers keken met veel belangstelling uit naar deze vertoning, benieuwd of de KVT-ploeg hetzelfde niveau zou halen als in de “goeie ouwe tijd”. José Vanbrabant bewees dat ze nog altijd dezelfde rasactrice was, door een even schitterende Ninotchka neer te zetten als twaalf jaar voordien.

Carl Alberty had als jonge acteur de ondankbare taak om Albert Vanaudenhove te doen vergeten, die voordien met Jim Kemps en Louis Bondroit het komische trio Bibinsky, Ivanov en Brankov had gevormd.

Roland Frederickx bewees met zijn zwierige vertolking van de advocaat Leon Dagoult nogmaals dat hij ondertussen uitgegroeid was tot een volwaardige acteur.

Tussen de nieuwe aanwinsten zat Marie-José Jacobs (nu beter gekend als Mijé Molenaers), die met haar uitbeelding van prinses Stephanie bewees dat ze reeds een zekere toneelervaring bezat. In de kleinere rollen waren voor het eerst Georges Lambrechts en Jaak Celis, die later nog kortstondig voorzitter van de vereniging zou worden.

Het was kortom een veelbelovende start die het beste deed verhoppen voor de heropstanding van het toneellevens in Diest.

Toen het Koninklijk Vlaams Toneel in december 1967 uitpakte met een uiterst geslaagde opvoering van Arthur Millers "Van de brug af gezien" was iedereen het erover eens dat het Koninklijk Vlaams Toneel terug was van weggeweest. Men beweerde zelfs dat de vereniging nooit beter had gepresteerd. Dit aartsmoeilijke toneelwerk, dat veeleer is weggelegd voor beroepsgezelschappen, werd voortreffelijk geleid door Paul Derideaux. Frans Alberty bracht een stevige vertolking van het slachtoffer Eddy, flink bijgestaan door José Vanbrabant als zijn vrouw. Buitengewoon was de prestatie van Lea Vanblerckom als het nichtje Catherine. Roland Frederickx en Carl Alberty gaven op een perfecte manier gestalte aan de Siciliaanse neven Marco en Rodolfo. Eugeen Fabr e zorgde er samen met veel hulpvaardige handen voor dat de scène werd omgetoverd in een achterbuurt van Brooklyn, een complex geheel van trappen, steegjes en ... een brug. Evenveel zorg was er besteed aan de lichtregie. Een aangepaste klankmontage vervulde het geheel. Dit welslagen wekte een enorm enthousiasme op bij het bestuur en de spelers. Er werd luidop gedroomd over een nieuwe gooi naar het Koninklijk Landjuweel.

Om het seizoen 1967-1968 af te sluiten, zorgden Louis Bondroit en Jim Kemps voor een plezierige noot met de revue "Hallo Jim ... Hie Lewie", die speciaal op het programma was gezet om hun 25 jaar "op de planken" te vieren.

Jim Kemps

Jim Kemps was tot 1952 spelend lid bij "De Vreugd des Winters". Hij speelde voor het eerst bij het Koninklijk Vlaams Toneel in "Montserrat". In de daaropvolgende jaren zou hij in niet minder dan zestien producties optreden.

Opmerkelijk was zijn optreden als Ivanov, aan de zijde van Louis Bondroit en Albert Vanaudenhove, in "Ninotchka". Zijn grootste successen behaalde hij als "de facteur" in de "Slisse en Cesar"-stukken.

Hij was een joviaal man die een uitgesproken voorliefde had voor komische rollen.

Enkele dagen nadat hij met het Koninklijk Vlaams Toneel aan het Koninklijk Landjuweel te Leuven had deelgenomen, overleed hij heel onverwacht op 11 januari 1969.

Onvergetelijke hulde aan "Lewie en Jim"

De h. Vanaudenhove, minister van State en nationaal voorzitter van de PVV, richt het woord tot de twee jubilarissen

Niets dan lachende gezichten tijdens de toespraak die Frans Alberty, voorzitter van het Koninklijk Vlaams Toneel hield

De twee jubilarissen Lou Bondroit en Jim Kemps van het Koninklijk Vlaams Toneel hebben voordienavond in de zaal Casino wettende de meest feestelijke avond van hun leven beleefd, ter gelegenheid van de huize die hen werd gebracht omdat ze 25 jaar vastgehouden op de planken stonden.

Het werd een onvergetelijk feest zowel voor de massa toeschouwers die de zaal toe in de zijkanten, als voor de bestuurders van de vereniging en de spelers en actrices van de revue "Hallo Jim... Hie Lewie". Het werd voor de vereniging een stormloop om de op het laatste moment terug gekochte toegangskaarten te bemiddelen en toen het orkest onder leiding van Jan Dierckx, dirigent van Felix Delders, met een vrolijk maar het begin van het feest aankondigde, was er geen plaatsje over en afgevoerd.

Toen even vroe het vallen van het doek, de buiteling had plaats na de voorstelling, het muziekkoor "De Toecers" haar laatste doed in de zaal en honderden ballonnen met de vermelding "Koninklijk Vlaams Toneel" van uit de nok van de zaal over de trokken verspreiden, kreeg de gresdruif ten top.

"Hallo Jim... Hie Lewie" was gewikt, gewogen en schitterend bevonden geworden en de lofzangen zelden geen zin te stellen namen. Voorzitter Frans Alberty dankte in naam van het bestuur alle aanwezigen en ziede een van de de woorden voor die er aan geboden hadden in naam van hun vereniging te delen in de feeststemming van de laatste toneelvereniging van de stad.

Achtereenvolgens kwamen aan het woord met wensen en geschenken: de h. Louis Bondroit, voorzitter van het Cultureel Centrum van de stad Diest, de h. Gaston Mandersveld, voorzitter van de plaatselijke afdeling van het Willemsonis, de h. Charles Binnaquis, voorzitter van de Koninklijke Harmonie; de h. Pierre Preiers, in naam van de "soort"; de h. Alfons Sinters, voorzitter van de muziekvereniging "De Ware Vrienden"; de h. Guillaume Dierckx, voorzitter van het Liberaal; voorzitter van de Afdeling van Openbare Diensten; de h. Paul Jacobs, voorzitter van de P.V.V.-jeugdcomité; de h. Felix Penri, voorzitter van de "bond van Dieren van Dieren"; de h. Vanaudenhove, minister

KONINKLIJK
VLAAMS TONEEL
DIEST

Diest, 1 april 1968

Geacht Meestd., Geacht Toneelbezoeker,

Wij hebben de eer U uit te nodigen om samen met het Koninklijk Vlaams Toneel

LOU BONDRUIT & JIM KEMPS

25 jaar op de planken te vieten op zaterdag 30 en 27 april 1968, in het Casino, te 20.30 uur 's avonds, met de revue:

Hallo Jim.....Hie Lewie

met o.a.: Dep den teren van de gresdruif kark.

Het park en de stoffe.

De ziele verlaan.

Die paragraaf.

Daar kan ik wissel.

Hallo... de Sonnet, met bekende Sonnetten.

De facteur got oep geraken.

HAZEK — JANS — DAME — BRITCHEN — TONNEL
en DE PLEIG DIE DIEST P.C. IN BUREAU KLASSE BRANCH

Kaarten: vanaf zondag 14 april in Casino.

Toegangsprijzen: leden 25 fr. — niet - leden 50 fr.

HET OESTUUR

In het kader van de "Kunst- en Cultuurmaand" die in september 1968 door het Cultuurcentrum werd ingericht, was het Koninklijk Vlaams Toneel als oudste toneelvereniging van de stad moreel verplicht om haar medewerking te verlenen.

Aangezien de meeste spelers van het Koninklijk Vlaams Toneel echter reeds van half juli bezig waren met het repeteren voor "Schuld en boete", was de vereniging genoodzaakt om binnen de kortste tijd een blijspel in te studeren in een regie van Frans Alberty. Op 14 en 21 september 1968 bracht het Koninklijk Vlaams Toneel "Wat doen we met tante?" met een merkwaardige rolbezetting. Tussen de debutanten zaten Roger Voeten en Philomène Van Caillie. De wederoptredenden waren Marc Carlier en Romain Van Caillie. De dames Betty Alberty en Myriam Wijndaele-Vanschoonbeek hadden reeds hun entree gemaakt in "Een engeltje van niemendal".

"Wat doen we met tante?"

Een nieuwe deelname aan het Koninklijk Landjuweel

Tien jaar na haar eerste deelname aan het Koninklijk Landjuweel zou het Koninklijk Vlaams Toneel opnieuw van de partij zijn. Het stadsbestuur verleende een toelage van 25 000 frank om de hoge productiekosten enigszins te delgen. Bovendien stelden ze de bovenzaal van de Hallezaal gratis ter beschikking voor de repetities. Het Koninklijk Vlaams Toneel had gekozen voor "Schuld en Boete", naar een roman van Dostojewski in een persoonlijke bewerking van huisregisseur Paul Derideaux. Ondanks zijn drastische selectie van het lijvige boek bleef het toneelstuk een zware dobber. Gedurende drie uur werd een volgehouden concentratie vereist van zowel de spelers als de toeschouwers. "De veel te lange uitrafeling van

situaties ontnam aan het stuk alle dramatische kracht”, dixit “Het Volk”.

De regisseur ontwierp de Russische kledij van maar liefst 28 acteurs en actrices. Zij evolueerden in een tamelijk gecompliceerd simultaan decor, bestaande uit verschillende kamers, trappen en een overloopje, met op- en neergaande doeken en met transparanten. Het in elkaar timmeren van dit ingenieus decor, onder leiding van Eugeen Fabré, had bloed, zweet en tranen gekost.

De eerste echte moeilijkheden staken pas de kop op toen het ingewikkelde gevaarte moest worden verplaatst naar de stadsschouwburg van Leuven. Dankzij de inspanningen van een uitgebreide technische ploeg kwam alles tijdig klaar.

Naast het decor werd ook met veel lof gesproken over de schitterende lichtregeling door Mathieu Gelaes en de goed geslaagde geluidsregie van Ward Vanschoonbeek.

De kritieken waren goed en Frans Alberty werd in de pers geprezen voor zijn uitstekende vertolking van de dronken Marmeladov. Maar ondanks de vlotte vertoning viel “Schuld en boete” niet bij iedereen in goede aarde. In de “Volksgazet” stelde de verslaggever van dienst de vraag *“Waarom kunnen werkelijk goede toneelgroepen toch geen betere keuze doen in het kader van het Landjuweel wat het op te voeren stuk betreft?”*

Boven: Jim Kemps in zijn laatste rol.

Onder: het monumentale decor van “Schuld en boete”.

*Nieuwe audiovisuele middelen
dwarsbomen het toneel*

In de uitslag was het Koninklijk Vlaams Toneel op de vierde plaats terug te vinden, met 79% van de punten.

In hetzelfde tornooi behaalde een ander Diests gezelschap (Uilenspiegel) de 6^e plaats met 75% van de punten.

Hoewel het bestuur en de spelers best tevreden waren met de uitslag, was de slotceremonie met het zingen van de "Vlaamse Leeuw" er voor sommigen te veel aan.

Nadien schreef een plaatselijke krant "dat diverse dagbladen er reeds geruime tijd op wijzen dat het Koninklijk landjuweel vernieuwd moet worden, omdat de jury, bestaande uit "oude mannetjes", een verjongingskuur en vooral een verruimingskuur in politieke zin moet ondergaan."

Het artikel ging verder: "Zoals het thans gaat in dit Landjuweel, met een volledig "rechtse" jury, en de "Vlaamse Leeuw" om te eindigen, kan deze vroeger zo roemrijke instelling gelijkgesteld worden met de "kardinaalsbeker" en wordt het een CVP-Volksunie onderonsje."

Deze aanklacht zou het Koninklijk Vlaams Toneel er toch niet van weerhouden om het jaar nadien, voor de derde keer en weer in een regie van Paul Derideaux, opnieuw deel te nemen aan het 36^e Koninklijk Landjuweel te Torhout.

Het einde van de Casinoperiode.

Enkele dagen nadat de vereniging had deelgenomen aan het 35^e Koninklijk Landjuweel te Leuven, was Jim Kemps plotseling overleden. Het Koninklijk Vlaams Toneel besloot om een benefietopvoering te geven voor de familie van de overledene. Zodoende bracht de vereniging op 19 en 26 april 1969 twee voorstellingen van "Arsenicum en oude kant". Na haar debuut in "Schuld en Boete" trad Paula Geedts voor het eerst op in een van de hoofdrollen.

Het daaropvolgende seizoen 1969-1970 werd ingezet met een luchtige komedie van M. Canoletti, met Philomène Van Caillie als de "Parel van een meid".

Ondertussen was de kring drukdoende met de voorbereidingen van "Requiem voor een non", onder leiding van Paul Derideaux. De repetities hadden plaats in de oude kapel van de voormalige infirmerie van het begijnhof. Misschien speelden sommige leden toen al met het idee om uit te wijken naar het begijnhof als de gelegenheid zich zou voordoen. Met dit stuk van William Faulkner beproefde het Koninklijk Vlaams Toneel voor de derde keer haar geluk op het 36^e Koninklijk Landjuweel, dat plaatsvond op woensdag 3 december 1969 te Torhout.

*Bovenaan: de cast van
"Arsenicum en oude kant".*

*Links: de spelers van de productie
"Requiem voor een non".*

*Nieuwe audiovisuele middelen
dwarsbomen het toneel*

Wegens de grote opkomst moest het stuk 's anderendaags nogmaals worden opgevoerd. Ondanks de degelijke voorbereiding en de hoge verwachtingen viel de uitslag tegen. Bij de beoordeling kregen de vrouwelijke hoofdrolspelers Paula Geedts (als Nancy Mannigoe) en Lea Vanblerckom (als Temple Drake) veel lof toegezwaard. Helaas waren de prestaties van de mannelijke tegenspelers niet van hetzelfde niveau. Verder achtte de jury het speltempo te laag, waardoor het geheel als te hoekig en te artificieel overkwam. Nadien heeft het Koninklijk Vlaams Toneel zich niet meer aangeboden voor het Koninklijk Landjuweel.

*Het aangrijpende stuk
"De geweren van moeder Carrar".*

Op 28 februari 1970 bracht het Koninklijk Vlaams Toneel een tweeledige voorstelling. Voor de pauze was er de eenakter "De geweren van moeder Carrar" van Berthold Brecht, waarin de auteur uiting geeft aan zijn antifascistische en antimilitaristische gevoelens, waartegenover hij het geloof in de goedheid van de mens stelt. Het was een aangrijpend stuk met Roland Frederickx in de rol van de pastoor en Paula Geedts in de rol van Theresa Carrar. Roland Frederickx stond voor het eerst in voor de regie. Het tweede gedeelte van de avond moest zorgen voor de opmontering van de toeschouwers na de dramatiek van moeder Carrar. Daarvoor werd gezorgd met "Olala ... Wat een schoonmama", met Philomène Van Caillie als de schoonmoeder en echtgenoot Romain als regisseur.

Eind april werd het seizoen met een luchtige noot afgesloten met "Gelukkige dwazen".

Op 23 oktober 1970 werd Frans Alberty (die in 1967 het voorzitterschap had overgenomen van Armand Daems) gevierd voor zijn 25-jarige toneeljubileum. Voor deze gelegenheid speelde men nog eens "Fientje Beulemans". Frans vertolkte hierin de rol van vader Meulemans. Bovendien had hij eraan gehouden om zelf de regie te voeren. Dat de jaren voorbijvliegen, kon men afleiden uit de rolbezetting. Tijdens de voorstelling van "Fientje Beulemans" in 1952 speelde Frans nog zoon Meulemans. Angèle Geedts-Crits speelde toen mevrouw Beulemans, een rol die achttien jaar later door haar dochter werd gespeeld. Het decor werd speciaal ontworpen door Paul Engelen. Mathieu Gelaes verzorgde de lichtregie en Toon Stickers zorgde voor de grime.

*"Gelukkige dwazen",
met in de hoofdrol Paula Geedts.*

*"Fientje Beulemans", met rechts op de
foto Carl Alberty en Paula Geedts.*

Frans Alberty

Op 23 oktober 1970 werd Frans Alberty gevierd voor zijn 25-jarige toneeljubileum.

Frans Alberty deed zijn debuut bij het Koninklijk Vlaams Toneel op 2 februari 1946 met "Toontje heeft een paard geteekend". Van dan af speelde hij ononderbroken bij het Koninklijk Vlaams Toneel onder diverse regisseurs. Zo zette hij enkele opmerkelijke prestaties neer, als onder andere commissaris Mornand in "Bal om een afscheid" en de vader in "Miss Ba".

In maart 1963 voerde hij zijn eerste regie met "Drie jongens en een meisje". Hij lag aan de basis van de heropstanding van het Koninklijk Vlaams Toneel in 1967. Vanaf dat ogenblik nam hij ook het voorzitterschap waar. Hij zou hoe langer hoe meer regiewerk op zich nemen, wat hem echter niet belette zich te laten opmerken als acteur in "Van de brug af gezien", in de rol van Eddy Carbone. Voor zijn vertolking van de dronken Marmeladov in "Schuld en Boete", opgevoerd voor het Koninklijk Landjuweel, kreeg hij in de pers een speciale vermelding.

Op 30 oktober 1967 werd Frans Alberty gevierd voor zijn vijftienvintig jaar toneelactiviteit. Voor die gelegenheid regisseerde hij "Fientje Beulemans", waarin hij bovendien de rol van meneer Meulemans vertolkte.

Na de overstap naar het begijnhof speelde hij in januari 1972 nog in "Voorlopig Vonnis" als "De Mens". Kort nadien verliet hij het Koninklijk Vlaams Toneel definitief en regisseerde hij een groot aantal stukken in diverse andere toneelverenigingen.

Na de “opflakking” in de jaren 1967 en 1968 was het aantal toeschouwers gestadig afgenomen. Men speelde nog wel drie stukken per seizoen. Ondanks het feit dat men zich telkens tot één opvoering beperkte, kreeg men de zaal echter niet meer vol. Andere verenigingen, die net zoals het Koninklijk Vlaams Toneel succesjaren hadden gekend in zaal Casino, hadden reeds eerder afgehaakt. Het verenigingsleven van vroeger had opgehouden te bestaan. Niet alleen het theaterbezoek liep drastisch terug. Ook de cinemavertoningen kenden een enorme terugval. De aftandse zalen, zoals Casino en Century, hadden afgedaan en zouden weldra hun deuren sluiten.

In februari 1971 speelde het Koninklijk Vlaams Toneel de thriller “Valstrik voor een man alleen” van R. Thomas. Het seizoen werd besloten met het blijspel “Met dertien aan tafel” in een regie van Frans Alberty.

De dertien spelers die op 14 mei 1971 op de planken stonden, hadden er geen idee van dat met hun optreden een episode werd afgesloten in de geschiedenis van het Koninklijk Vlaams Toneel. Na een verblijf van meer dan zestig jaar zou de vereniging zaal Casino de rug toekeren.

*

*“Met dertien aan tafel”.
De laatste productie in zaal Casino.*

